

ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА ОЗНАКОЮ ЕТНІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ: ЗЛОЧИН, ЯКИЙ ІГНОРУЮТЬ

*«Дослідження науки обігнали духовний розвиток.
У нас є керовані ракети та некеровані люди»
Мартін Лютер Кінг*

Під час війни важко говорити про моральні принципи, демократичні права та свободи. Про війну також говорять, що вона є продовженням політики, тільки насильницькими методами. Вона тягне за собою багато проблем, однією з них, «прихованою», є проблема дискримінації. Жакіття Другої світової війни змусили людство насправді усвідомити всю цінність людського життя, основних прав та свобод людини. Задля недопущення таких глобальних катаклізмів в майбутньому, було створено цілий ряд міжнародних організацій та інститутів, систему міждержавних договорів та загальноновизнаних конвенцій. Новий світовий порядок був побудований на закріпленому у 1 статті Загальної декларації прав людини принципі: «Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах». Однак з кожним новим інцидентом задумується чи держави, що зобов'язалися дотримуватись цього принципу спроможні виконувати задеклароване. Особливо коли це стосується питання рівності за ознакою етнічного походження.

Громадянська війна в Сирії та потік біженців на сьогодні є тим індикатором, що може визначити вагу європейської системи цінностей, детектором на наявність реальних гарантій рівності, а не голосних слів. Проте європейські країни неоднозначно протягують руку допомоги особами, які мають сирійське походження, хоч і змушені рятувати власні життя від війни на Батьківщині. Прикриваючись власними політичними цілями, дефіцитом фінансів уряди країн не забезпечують належного рівноправ'я, а вимушені переселенці піддаються дискримінації. Тобто порушуються не тільки задекларовані зобов'язання, а й усі моральні принципи нормального співіснування людей. На вимушених переселенців дивляться, в першу чергу, як на потік проблем, а не як на рівноправних людей. Сьогодні країни не тільки не хочуть забезпечити їх повноцінними правами, а й закривають для біженців свої кордони, тим самим залишаючи їх сам-на-сам з бідною.

¹ Студентка 4 курсу Інституту підготовки кадрів для органів юстиції України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Дискримінація за ознакою етнічного походження завжди є невід’ємною складовою авторитарного та тоталітарного режимів, інструментом управління масами для нацизму та сталінського комунізму. Дискримінація в демократичному режимі – це сигнал про можливе повернення екстремізму та шовінізму. У час стрімкої глобалізації здавалося би етнічне походження людини не повинно б викликати проблеми[2].

Однак в наш час, люди, які піддаються дискримінації, хоча й не носять на своєму одязі спеціальних наліпок, проте все таки не можуть отримати гідну роботу, проживання, освіту та інші базові права. При цьому навіть тіла мертвих сирійських дітей, викинуті морем на турецькі береги не можуть цілком переконати суспільні настрої та змінити позиції деяких європейських політиків. Це говорить про байдужість світової спільноти, неможливість реально відповідати усім стандартам цивілізованого світу. Попри все, рівність є фундаментальною природною умовою нормального людського співіснування. Тому уряди держав змушені здійснити заходи для його втілення. Згадаємо слова відомого англійського драматурга Бернарда Шоу: «Рівність – це єдина і міцна основа для суспільного устрою, для порядку, законності, добрих звичаїв і відбору на високі посади людей, які справді для них придатні».

Заборона на дискримінацію щодо осіб та соціальних груп за певною ознакою передбачена Лісабонською угодою, що слугує за конституцію для ЄС. Проте у ній не визначено чіткий механізм досягнення рівності прав представників різних етнічних груп в одній країні [1]. На жаль, такі норми є лишень декларативними та не містять конкретних норм їх застосування. Тому необхідно розробити єдину уніфіковану систему досягнення рівноправ’я та захисту прав осіб, які піддаються дискримінації, щоб діяла у всіх країнах ЄС, а також слугувала прикладом для інших країн. Дискримінація визнається міжнародним злочином, проте постає проблема притягнення до відповідальності. Сьогодні багато країн прикривають просто недружнім ставленням свої громадян до переселенців, тимчасовими труднощами в політиці, проте ніхто не називає речі своїми іменами. Людина рівна в правах з іншими до того часу, доки її держава здатна її захистити. Ми не помічаємо як сучасне суспільство розділяє людей, навішує ярлики: біженець, переселенець. Коли хтось потрапляє в такий статус він автоматично стає іншим. Хіба така ставлення не є підґрунтям для дискримінації? Європа є одним із найрозвиненіших континентів у світі. Це спричинює те, що люди, втікаючи із районів бойових дій та кліматичних катаклізмів, обирають європейський континент. Вони керуються інстинктом для пошуку найбільш сприятливих умов для

життя. Європейські країни славляться високим рівнем соціального захисту населення, проте, на жаль, це стосується тільки громадян їх власних держав. Сирійська криза є яскравим доказом цього. Крім того, у світі, де розпочинаються гібридні війни, нехтуючи міжнародними договорами, де країни через економічні переваги не доходять згоди щодо зміни клімату, проблема біженців буде постійною [3]. Сьогодні, на жаль, і наша власна країна зіштовхнулася з такою проблемою. І найгірше те, що ми не здатні прийняти не тільки громадян сусідніх країн, а і власних. Недружнє ставлення основної маси населення до переселенців – це, в першу чергу, недолік державної політики. А отже впровадження відповідних норм є нагальною необхідністю.

Для прийняття оптимальних правових норм слід знати реальний стан суспільних відносин, які ними будуть регулюватися. Власне тому потрібні наукові дослідження рівня та особливостей дискримінації за ознакою етнічного походження. Важливо було б організувати соціальне опитування, статистичні підрахунки серед населення. При цьому доцільно було б застосувати відому шкалу Гордона Олпорта для вимірювання ступеня проявів упередженості в суспільстві. Серед усіх міжнародних організацій регіонального типу, які так чи інакше пов'язані з захистом прав людини, варто звернути увагу на Раду Європи. Саме в її межах був створений один з найбільш ефективних правозахисних механізмів на європейському континенті. І хоча Європейська конвенція з прав людини стала найвідомішим документом цієї організації, не треба забувати про велику кількість інших міжнародних договорів, які були укладені в рамках Ради Європи. Звичайно їх наглядові механізми не мають такого успіху як Європейський суд з прав людини, проте вони досить вдало забезпечують захист закріплених у відповідних договорах прав і свобод [4].

Невід'ємною частиною системи запобігання проявам дискримінації є спеціальні освітні програми, починаючи з дитсадків та шкіл. Перегляд відповідних фільмів та читання художньої літератури сприяє зниженню у дітей стереотипів про представників інших етнічних груп. Також слід проводити просвітницьку діяльність серед різних соціальних груп через засоби телебачення, радіо та Інтернету. Така діяльність має бути спрямована на спростування неправдивої інформації про різні етнічні групи, роз'яснення причин втечі біженців із районів свого попереднього проживання, ті загрози та джерела небезпеки, що підштовхують їх на пошуки нової домівки.

Іншою значною проблемою для осіб, що піддаються дискримінації за ознакою етнічного походження, є упереджене ставлення з боку роботодавця. Нерідко у сфері зайнятості проявляються як пряма, так і непряма дискримі-

нація. Засоби масової інформації нерідко висвітлювали як та чи інша компанія забороняє наймати представників певної етнічної групи або створює такі умови при яких самі представники конкретної етнічної групи не мають можливостей працевлаштуватися. В нашому випадку необхідно впровадити жорсткий контроль юридичних осіб на предмет особливостей прийняття на роботу, допускаючи застосування штрафних санкцій в разі порушення антидискримінаційного законодавства [5].

Значних утисків зазнають біженці в місцях проживання у державі яка їх прийняла. Місцеве населення пригноблює вимушених переселенців навіть в соціально розвинених Скандинавських країнах. Це пояснюється існуванням стереотипів та чуток, які в Європі невпинно пов'язують із присутністю біженців. На початку ХХІ світова громадськість під впливом американського уряду вже уподібнювала поняття «тероризм» із конкретною спільнотою людей (вірянами ісламу). Тоді це призвело до невиправданої війни в Іраку. Сьогодні ж подібна політика не припустима. Потік біженців не є джерелом тероризму в Європі, а всього лиш засобом, за допомогою якого окремі радикали вчиняють терористичні акти. При якісній роботі правоохоронної системи, проведення ефективної фільтрації серед мігрантів можна унеможливити прояви екстремізму. Це власне й потрібно доводити до місцевого населення.

У постіндустріальну епоху кожна держава зобов'язана бути готовою до прийняття вимушених переселенців. Більше того, глобалізаційні процеси в сучасному світі повністю взаємопов'язані із міграційними. У світі сім мільярдів людей з різним етнічним походження і кожному повинно знайти-ся належне місце в суспільстві. Жертви війни повинні знати, що в них є можливість почати життя з нової сторінки без осуду та страху. Тому усунення дискримінації представників інших етнічних груп є справжнім викликом нашого часу.

Література:

1. Лісабонська угода про захист зазначень місця походження виробів та їх міжнародної ресстрації ООН; Угода, Міжнародний документ від 31.10.1958
2. Мовчан А. П. «Права людини і міжнародні відносини». – М.: Наука, 1982. – С.5,102.
3. Трагнюк О. Я. Тлумачення міжнародних договорів: теорія і досвід європейських міжнародних судових органів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / О. Я. Трагнюк. – Х., 2003. – 20 с.

4. Аббакумова Д. В. Щодо контрольних механізмів захисту прав людини в межах Ради Європи / Д. В. Аббакумова // Актуальні проблеми сучасного міжнародного права : зб. наук. ст. за матеріалами I Харк. міжнар. – прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листоп. 2015 р. : у 2 ч. / редкол.: А. П. Гетьман, І. В. Яковюк, В. І. Самощенко та ін. – Х. : Право, 2015. – Ч. 1. – С. 248–256.

5. Островський Я. А. ООН і права людини / Я. А. Островський. – М. : Міжнародні відносини, 1968. – 191 с.

Науковий керівник: Аббакумова Д. В., к.ю.н., асистент кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Д. А. Кашаба

ЕФЕКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯК ЗАПОРУКА РЕФОРМУВАННЯ ООН

За час своєї діяльності ООН здійснила історичну місію, відігравши важливу роль у численних прогресивних зрушеннях, що відбулися після Другої світової війни. Найважливіше джерело сили Організації Об'єднаних Націй – це універсальність її членства і всеохоплюючий масштаб її мандату. Саме завдяки цим особливостям ООН є унікальним і незамінним місцем обговорення глобальних проблем та пошуку шляхів їх розв'язання, інструментом врегулювання міжнародних конфліктів, підтримання миру і безпеки, розвитку співробітництва в політичній, економічній, соціальній та інших сферах. Загострення глобальних проблем, виникнення хвилі міжнародних конфліктів після розвалу біполярної структури, еволюція змісту і сутності конфліктів тощо зумовили необхідність адаптації ООН до нових реалій сьогодення [1, с. 23].

На перший план вийшла проблема інституціональної реформи ООН. Адже цілком логічно, що саме на восьмому десятку свого існування питання інституціонального розвитку та реформування ООН набувають особливої значущості та перебувають у центрі уваги світової громадськості та міжнародної спільноти, стають одним із пріоритетів сучасної світової дипломатії провідних країн світу. Україна при цьому також не є виключенням [1, с. 48].

Україна була однією із засновниць ООН – найбільшої універсальної міжнародної організації, яка об'єднує практично всі держави світу. Питання ефективності її діяльності набуває все більшої актуальності для світової